

Izhaja vsak
meseč na
2 polah in
velja za celo
leto 4 gl.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Uredništvo
in opravništvo
nahajata se v
frančiskan-
skih ulicah,
št. 16.

Sodnikovemu prevdarku je prepuščeno odločiti, koliko more kupec od kupnine odtrgati, kadar mu prodajalec prodane reči ni popolnoma izročil.

(Razsodba najvišjega sodnega dvora od 20. marca leta 1873, br. 14368, s katero sta bili potrjeni soglasni razsodbi nižjih instanc ter zavržena izvanredna revizija tožiteljice.)

Baronica E. je vložila zoper Berto in Prokopa P., kot posestnika graščine R., pri okrožnem sodišči v R. sub. praes. 4. septembra 1875, br. 1154, sledečo tožbo:

S pogodbo od 20. februarja 1873 v A. je prodala tožiteljica gospé Bertí P. in njenemu soprogu Prokopu P. graščino R., nekatera kmetska zemljišča in fundus instructus za kupnino 58000 gld. V §. 4. one pogodbe se je določilo, da se bode poslednji ostanek 3000 gld. še le takrat plačati moral, kadar bode tožiteljica kupcema nekove graščino zadevajoče listine izročila. Te listine je tožiteljščin zastopnik kupcema precej poslal, kar sta ta dva z lastnoročnim pismom potrdila. Omenjeni ostanek 3000 gld. je tedaj zapadel in bi se bil moral plačati.

Začetkom julija 1874 se je tist ostanek v resnici plačeval, — ali plačal se ni ves, ampak tožena sta 300 gld. vtrgala, češ, da se je z ono kupno pogodbo prodalo in kupilo tudi 300 vreč za oglje, ali da se te vreče kupcema niso izročile, — zato pa da zahtevata, da se vreče ali v resnici izroče, ali pa da se plača za vsako vrečo 1 gld. Tožiteljica je sicer sprejela nepopolno plačilo 2700 gld., pridržala si je pa pravico, izterjati tudi zadnji ostanek 300 gld. Ker kupca svojega zahtevanja oziroma tistih vreč skazati ne moreta in bi tudi v slučajih, ako bi se bile tiste vreče zares

prodale a ne izročile, povračilo zanje nikakor ne doseglo zneska 300 gld.; ker kupca oziroma tega zneska tudi nimata nikake pridrževalne (retentio) pravice a plačati vender nečeta, se prosi razsodbe :

Gospa Berta in gospod Prokop P. sta vsled kupne pogodbe od 20. februarja 1873 dolžna plačati zaostali ostanek od kupnine za graščino R. in pripadke v znesku 300 gld. z 6 % obresti od 20. julija 1874 v 14. dneh pod eksekucijo in s stroški.

Tožena sta temu odgovorila, da zadnjih 300 gld. zato nečeta plačati, ker so se z graščino prodale tudi materijalije, mej katerimi bi se bilo vsled inventara, ki je bil podlaga predaji (traditio), moralo izročiti tudi 316 vreč za oglje in ker se te vreče izročile niso. Vsaka vreča je vredna 70 kr. — 316 tedaj 221 gld. 20 kr. Poleg tega sta kupca imela še drugo škodo, kajti ona sta, misleč, da so prišle omenjene vreče v njijino posest, sklenila s tretjimi osobami pogodbo, da jim pripravita 552 vorderberških sodcev oglja v lastnih vrečah — sodec po 1 gld. 30 kr. Ker pa lastnih vreč ni bilo, morala sta na ceni odpustiti pri sodci 14 $\frac{1}{3}$ kr. kar za 552 sodcev znaša 79 gld. 15 kr. Odpad vreč in škoda vsled nemogočega dostavljenja oglja v lastnih vrečah znašata skupaj 300 gld. 35 kr. Zato se je po §. 1052 in 1062 drž. zak. vtrgalo 300 gld. od grašćinske kupnine, ker tožiteljica svoje pogodbene dolžnosti ni popolnoma spolnila.

Po zaslišanji prič, ki so potrdile, da je tožiteljice soprog kot njen pooblastenec pri prodaji kupljene graščine s pripadki zapisnik vseh materijalij napravil, da je bilo v tem zapisniku naštetih tudi mnogo vreč, da je tožiteljčin soprog še o drugih 200 do 300 vrečah govoril, da so pri S. v S. hranjene in da bode on zato skrbel, da se vrnejo graščini R., — in da se te poslednje vreče istinito niso vrnile, — so vse tri stopinje tožbo odbile.

Razlogi prve stopinje :

Vsled določb §§. 1052 in 1062, drž. zak. se mora priznati, da vsaka pogodbena stranka, (tedaj tudi prodajalec, ki zahteva plačilo kupnine), svojo pogodbeno dolžnost spolniti ali k spolnjenju pripravljena biti mora, — ako ne, ima druga stranka pravico, da predajo reči (v pričujočem primerljaji plačilo kupnine) odreče. Ako se torej skaže, da gospa tožiteljica pogodbe zares ni popolnoma

spolnila, — imela sta tožena pravico, del kupnine vtrgati. Ker so svedoki v dovoljnem številu potrdili, kar se je zgorej povedalo, je skazano, da tožiteljica zares pogodbe ni popolnem spolnila, ker prodane reči ni cele kupcema izročila, kajti ni se izročilo 316 vreč, katere bi se po pogodbi bile izročiti morale. Oziroma števila vreč bodi omenjeno, da je tožiteljica to število kot resnično sama pripoznala rekoč, da se je tistih 316 vreč še pred sklepom pogodbe pogubilo, tedaj se niso mogle prodati, ker jih o času prodaje več bilo ni. Kupca imata torej prav, da del kupnine vtrgujeta.

Vpraša se le, koliko od kupnine vtrgati imata pravico, — ali je primerno, da sta vtrgala 300 gld. Tukaj pa se mora izreči, da za rešitev tega vprašanja ni nič na tem ležeče, koliko so vredne vreče, ki bi se bile imele izročiti, a se izročile niso, in da ni nič na tem ležeče, koliko škode sta tožena še poleg izgube vreč iz tega trpela, da se vreče niso izročile, kajti tu ni govora o odškodovanji, ampak tukaj gré samó za to, da se nasprotnik prisili k izpolnitvi pogodbe. Ko pa je skazano, da tožiteljica pogodbe ni popolnem izpolnila, mora se samo sodnikovemu prevdanku prepustiti, da odloči, v katerej meri tožena izpolnitev pogodbe odreči zamoreta. V našem primerljaji pa se mora pripoznati, da je primerno, da se za 316 — da celó za 200 do 300 vreč — ki se niso izročile (pri kupnini 58000 gl. za cel objekt pogodbe) vtrga zadnji ostanek 300 gld.

Razlogi druge stopinje:

Prvega sodnika razsodba se je morala potrditi iz njegovih razlogov.

Okolnost, da sta tožena vrednost vreč, ki se niso izročile, cenila samo z 221 gld. 20. kr., je po vsem neodločilna, ker ne gré za to, da se odračuna protiterjatev, ampak samo za tó, ali sta bila tožena opravičena, del kupnine vtrgati, ker tožiteljica kupne pogodbe ni izpolnila. Temu vprašanju se pa mora pritrđiti iz uzrokov, katere je prvi sodnik navedel, kajti prodajalec more samo takrat siliti, da se plača kupnina, ako je svojo pogodbeno dolžnost spolnil, ali pa je vsaj pripravljen jo spolniti. (§. 1047, 1052, 1060, 1061, 1062 drž. zak.) Apelacija se je morala torej zavreči, in prva razsodbo se je morala potrditi.

Razlogi tretje stopinje:

Razsodbi obeh nižjih stopinj sta soglasni in utemeljeni v §§. 1047, 1052, 1061 in 1066 drž. zak. Ničnosti v tej pravdi tožiteljica sama ne trdi, očitna krivico pa bi v zavrnenji njenega tožbenega zahtevanja samo takrat biti mogla, ko bi bila ona sama prevzeto svojo dolžnost popolnem izpolnila, ali ako bi se bila ponudila, da jo hoče ob jednom spolniti. Dokaza za prvo alternativo ali izjave za drugo alternativo pa tožiteljica ni prinesla. Nasproti pa sta tožena skazala, da jima je tožiteljica pri sklepu pogodbe tudi izročitev 316 vreč za oglje zatrdila, in da se te vreče do sedaj niso izročile. Tožena sta torej po §§. 1052. in 1066. drž. zak. opravičena, da pridržavata do izročitve teh vreč primeren del kupnine. V pridržanji 300 gld., katero imenuje tožiteljica pre neprimerno, pa se očitna krivica tem menj najti zamore, ker ni tožiteljici nič na potu bilo, da bi z izročitvijo tistih vreč provzročila bila, da bi bil poslednji del kupnine v plačilo zapadel. —c.

Tudi na podlagi pogojne, po eksekutivnej listini (dokumentu) sklenene prenovitne pogodbe (novacije), zamore se z uspehom zahtevati ničevnost dovoljene eksekucije.

Na podlagi razsodbe od 11. avgusta 1870, št. 2850, zaprosil je Peter Damiani proti svojemu bratu Damijanu Damiani do pokritja svoje terjatve 742 gld. s pripadki vred, uknjižbo zastavne pravice pri dolžnikovem poslopi. To prošnjo je c. kr. kotarski sod vodnjanjski uslišal z odlokom od 13. novembra 1870, št. 4165. Pozneje zaprosil je verovnik eksekutivno cenitev istega poslopja in tudi tej prošnji je isti c. kr. kotarski sod ustregel z odlokom od 28. aprila 1878, št. 2046.

V tem času razdelila sta si oba brata očevo ostalino ter sta dne 23. maja 1876 pod št. 1069 (spisi c. kr. notarja Sbiša) sklenila poravnavo, katere glavni, sem spadajoči členki, se glase takole:

čl. 2. Damijan Damiani prevzame plačevanje dolga 842 gld. proti farmacevtničnej zajednici.